

Zaintza eskubide kolektiboaren alde.
A favor de un derecho colectivo al cuidado.
En faveur du droit collectif au soin et à l'accompagnement.

HERRI AKORDIOA ACUERDO SOCIAL

[EUS]

2023ko urria, Euskal Herrian

Sarrera: Dokumentu hau kokatzen	3
EGOERAREN AZKERKETA:	4
Zer da zaintza lana?	4
Zer ekarpen egiten dio ekonomiari?	4
Zein da gaur egungo egoera?	4
Jendartean nola banatzen dira gaur egun?	5
FEMINISMOTIK ERAIKI NAHI DUGUNA:	6
Zaintza, eraldaketarako tresna	7
Zaintza sistema publiko-komunitario baterantz:	7
Eztabaida aberasten jarraitzeko	7
ALDARRIKAPEN TAULA:	8
Epe laburrera markatzen ditugun lehentasunak:	8
Epe luzera markatzen ditugun lehentasunak:	8

Sarrera: Dokumentu hau kokatzen

Esku artean duzun dokumentu honetan 2022ko otsailean¹ eta ostean 2023ko apirilean² egindako Denon Bizitzak Erdigunean dinamikaren baitan antolatutako jardunaldi eta asanblada nazional irekietan jasotako gogoeta eta ideia nagusiak bildu ditugu. Horrez gain, 2023ko martxoaren 8an Euskal Herriko Mugimendu Feministak greba orokor prozesu baten berri eman ostean, dokumentu honek prozesuari ekarpena egin nahi dio.

Greba Feminista Orokorra herri mugimendu, sektore eta eragile gehiagorekin elkarlanean josten ari garen prozesua da eta horren isla da Herri Akordioa. Akordio honen bidez, zaintza sistema publiko-komunitario berri baten beharra plazaratu eta egungo zaintza erregimen sostengaitzaren irakurketa konpartitu bat egin nahi dugu. Bertan, grebara eramango ditugun epe luzeko zein epe motzeko aldarrikapenak bildu ditugu.

Herri Akordioa deritzo, Mugimendu Feministatik irudikatzen dugun Herri horren adostasun baten ondorio bezala ulertzen dugulako. Hau da, Euskal Herriko mugimendu sozial eta sindikalen adostasun baten ondorio legez.

Horregatik, Mugimendu Feminista osatzen dugun askotariko elkartez gain, dokumentu honek hainbat eragileren ekarpenak jaso ditu³, eskerrak eman nahi ditugu bere ikuspegia partekatu dutenei, baita prozesu kolektibo honetan parte hartzen ari direnei ere.

Dokumentu hau zabalik dagoen eraikuntza kolektiboa da. Helburua da tokian toki edukiak lantzen eta eztabaidatzen jarraitzeko tresna izatea. Beraz, zabaldu, partekatu, eztabaidatu eta ekin borroka feministari!

¹ 2022ko otsailean egindako Jardunaldietan parte hartu zuten eragileak: Ahizpa Nagusia, Arakilgo Emakume Taldea, Azpeitiko Emakume Txokoa, Basauriko Emakumeen Taldea, Bidez Bide elkarte, Bizkaiko Babestu, Colectiva XXK, Cuidarte, Euskal Herriko Bilgune Feminista, EHU, EkoSolFem (REAS Euskadi), ELA sindikatua, EMA (Emakumiak Mutrikun Abixan), Emagin, Enarak Kooperatiba, Erauzi Talde Feminista, Ermuko Emakumeen Asanblada, Errezilgo Emakumeak, Euskal Herriko Neska* Gazteak, FeministAlde, Garaipen, Gipuzkoako Senideak, Hitzarmena Orain, Iruñerriko M8 Plataforma, LAB sindikatua, Malen Etxea, Munduko Emakumeak, ODS (Donosti), Olatukoop, Osakidetzako Profesionalen Sarea, Soraluzeko Sororak, Sorginenaren, Trabajadoras No Domesticadas. Hainbat norbanakok ere parte hartu zuten.

² 2023ko apirilean Asanblada nazionalen parte hartu zuten eragileak: Aiaraldeko Mugimendu Feminista, APLko emakume pentsiodunak, Arabako Errioxako Asanblada Feminista, Arbizuko mugimendu feminista, Argitan, Arrasateko Bilgune Feminista, Asanblada, Perkuneskak, Astraia (berdintasun teknikari autonomoa), SUNak, Lasarteko Neska* Gazte Taldea, ATHCA-AEZLE, Bakioko Sare Feminista, Basaburuako Bilgune Feminista, Batuta (Judimendiko Elkartasun Sarea), Gasteizko Mugimendu Feminista, Beasaingo Asanblada Feminista, Bidez Bide elkarte, Bilgune Feminista, Bizkaiko Emakume Asanblada, Ikerlari akademiko feministek kolektiboa, Martxanterak, Durangoko Asanblada Feminista, ELA sindikatua, Emakume Internazionalistak, Emakumeok Gerraren Aurka, Erauzi, Mungiako Talde Feminista, Ernai, Etxaldeko Emakumeak, Euskal Herriko Neska* Gazteak, Ezin Kabitua, FeministAlde, Gasteizko Mugimendu Feminista, Gasteizko Neska Gazteak, Gernikako Sare Feminista, Goierriko Koordinadora Feminista, Gorbealdeko Mugimendu Feminista, Sopolako Emakume Taldea, Nafarroako SOS Arrazakeriaren Etxeko eta Zaintza Langileen Taldea, Harremantxo, Herrizoma Gasteizko elikadura sarea, Intziri, Iraultza Txikien Akanpada, Iruñerriko Bilgune Feminista, Kalamiak Bilboko Alde Zaharreko talde feminista, LAB sindikatua, Lapaitza Gazte Asanblada, Lurgatz Talde Feminista, M8 Nafarroako Plataforma, Matraka (Eibarko Neska* Gazteen Talde Feminista), Momoak Talde Feminista, Pentsiodunen Mugimendua, Mugarik Gabe, Munduko Emakumeak, Mutrikuko Talde Feminista (EMA), Nafarroako Eraso Sexisten Kontrako Plataforma, Nü Shu Ermuko Gazte Feministak, Ordiziko Koordinadora Feminista, Oreretako Asanblada Feminista, Osiñe Talde Feminista, Piztu Lezo, Portugaleteko Neska Gazteak, Setem Hego Haizea, Sortu, Steilas sindikatua, Toki entitateko berdintasun teknikaria, Tolosaldeko Mugimendu Feminista, Trabajadoras No Domesticadas, Zaintza Babesten federazioa, Zirgariak Indautxu, Zirika Neska* Gazte Taldea, Zuiako Mugimendu Feminista. Hainbat norbanakok ere parte hartu zuten.

³ 2023ko irailean hurrengo eragileren ekarpenak jaso genituen: Asociación de Familias (hezkontza), Elkartean (Euskadiko desgaitasun fisikoaren duten elkarte koordinatzailea), Emakumeak Gerraren Aurka, Ernai, Euskararen Kontseilua, Ikama, Lehen Arreta Asnarberritzen, Ongi Etorri Errefuxiatuak, Pentsionisten Mugimendua, Salhaketa (Presoen aldeko elkarte), Ikama, Zaintza Araba, Zaintza Babesten elkarte.

EGOERAREN AZKERKETA

Zer da zaintza lana?

Zaintza da “gure ‘mundua’ mantendu, jarraitu edo konpontzeko egiten dugun guztia, bertan ahalik eta hobekien bizi ahal izateko” (Fisher eta Tronto, 1990:40)

Gure ustez, zaintza bizimodu duina eraikitzeke oinarria da: ez da unean uneko zerbait, zaintza bizitzako une eta eremu guztietan beharrezkoa baita. Gure gorputzen eta gure komunitateen iraunkortasunerako ezinbestekoa da; hau da, bizitza, ongizatea eta osasuna iraunarazteko eta kudeatzeko beharrezkoa.

Gaur egungo sistema ekonomikoak kalteberatasun egoeran jartzen gaitu, ez baitu kontuan hartzen zer garen:

Ekomendekoak gara, naturaren osagai gara, naturaren zikloen, erritmoen eta aberastasunen mende gaude. Izaki finituak gara, animalia beharrak ditugu. Heriotza bizitzaren zati bat da, eta beharrezkoa da gure mugak eta zaurgarritasuna aitortzea, naturan berezkoak baitira, eta, aldi berean, kontziente izatea pertsonen garapen aukerak mugatuak direla.

Interdependenteak gara, bizitza sostengatzeko ezinbestekoa delako elkarri laguntzea; pertsonok elkarren mende eta beharrean bizi gara une oro, eta gure bizitzan zehar kalteberatasun egoerak bizi ditugu: haurtzarora, zahartzarora, gaixotasuna, mendekotasuna. Elbarritasun motaren bat duten pertsonak, gainera, zaintza bereziak behar dituzte sarritan, baina haiek ere badira zaintzeko gai; kapazitismoak eragindako zapalkuntza eta diskriminazioa ere jasaten dute, eta ondorioz, haien premiak eta iritziak ez dira kontuan hartzen. Aldi berean, izaki sozialak gara, elkarren arteko harreman etengabe bizi gara eta. Gainera, harreman horiek ezin dira teknologiarekin ordezkatu, eta, beraz, funtsezkoa da zaintzak erdigunean jartzea, bai gurekiko zaintzak, bai sostengatzen gaituen naturarekikoak ere.

Zer ekarpen egiten dio ekonomiari?

Ikusezina da: ekonomia ofizialean ez da zenbatzen, baina zaintza lanak sistema ekonomikoa sostengatzen du. EAEko datuen arabera, ordaindu gabeko etxeko lanaren balioa Barne Produktu Gordinaren (BPG) % 27,7koa izan zen 2018an, hau da, 21.296 milioi eurokoa.

Zein da gaur egungo egoera?

Gaur egun krisi ekosozial global batean murgilduta gaude: kapitalismoak, patriarkatuak eta kolonialismoak bere fase neoliberalen eragindakoa, sustrai sakonak dituena. Bizitza akabatzen duen sistema baten aurrean gaude: bai pertsonen bizitzak, bai natura bera.

Kapitalismoak naturaren jabe bihurtu nahi du, eta naturarengandik ihes egin, bere baliabideak bereganatzeko. Horrela, ahalik eta etekin ekonomiko handiena lortuko du, ingurumenean eta pertsonengan eragiten dituen ondorio suntsitzaileez arduratu gabe. Bere logika hazkunde amaigabearena da, planetaren muga biofisikoak kontuan hartu gabe.

Iparraldeko herrietako enpresak eta gobernuak estraktibismoan aritzen dira hegoaldeko herrietan bereziki, eta hango lehengaiak ustiatu eta lapurtu dituzte. Zor historikoa dago herri horiekin. Euskal Herrira iristen diren pertsonen inolako diskriminaziorik gabe egin behar zaie harrera, eskubide guztien jabe izan daitezen, bai trantsitoan daudenean, bai beren bizi proiektuak garatzera hemen geratzea erabaki dutenean. Horrez gain, azken aldian Euskal Herriko lurretan ere proiektu estraktibistak martxan jarri nahi izan dituzte, orain arte herriarenak izan diren lurak pribatizatuz (fracking, eolikoak...).

Euskal Herrian, gaur egun, zaintzarako zerbitzuak gero eta pribatizatuago daude. Familia heteropatriarkala erdigunean jartzen duten politikak erabiltzen ari dira zerbitzu horiek ez garatzeko; berriro ere, zaintza lanak emakumeon gain uzten ari dira. Nahiz eta administrazio publikoa izan zaintza zerbitzuak kudeatzeko arduraduna, kasu gehienetan kudeaketa ez-zuzena ezarri dute, enpresa pribatuen esku utzi dute, eta horrek prekarizazioa ekarri du.

EAEn EAJk (PSEren laguntzaz) eta Nafarroan alderdi neoliberal ultrakontserbadoreek⁴ negozio egin dute zaintza lanekin. Azken 20 urteetan, sistematikoki pribatizatu dituzte ahal izan dituzten zaintza-zerbitzu publiko guztiak, enpresa lagunen eskuetan jartzeko eta horietatik milioi askotako etekinak ateratzeko, zaintzaren kalitatearen eta langileen lan-baldintzen kontura. Adibidez, EAEn adinekoen egoitzen titulartasun publikoa ez da %9ra iristen; Nafarroan, 71 egoitzetatik bi bakarrik dira publikoak.

Jendartean nola banatzen dira gaur egun?

Zaintza lanen errekonozimendu eskasak eragin du inork egin nahi ez dituen lanak izatea. Hortaz, generoa, arraza, klase soziala eta jatorriaren ardatzek zeharkatzen dute. Pribilegioak agerian uzten dituzte: zaintzen ez dutenen pribilegioak. Zaintzea feminitatearekin estuki loturik baldin badago, ez zaintzea maskulinitatearekin lotuta dago. Horrez gain, nork eros ditzake zaintza zerbitzuak? Nork sustatzen ditu lan-baldintza prekarioak? Gizonek, batik bat, baina gero eta gehiago emakume zuri eta klase ertain eta altukoek ere bai.

Era berean, **lur barik, hazi barik, ur barik, animalia barik ez dago bizitza posiblerik**. Nork egiten ditu lan horiek guztiak? Egun, emakume baserritarrek egiten duten lana ezinbestekoa da.

EAEko Denbora Aurrekontuen Inkesten arabera, emakumeek etxeko eta zaintza lanen %70 inguru egiten dituzte. 2021ean, emakumeek batez beste 9,5 ordu eman zituzten egunean etxeko lanetan, adingabeak eta mendeko pertsonak zaintzen; gizonek, berriz, 6,5 ordu (Emakunde, 2023).

Hego Euskal Herrian 182.000 langilek dihardute etxeko lan ez ordainduan eskusiboki. Gehien-gehienak emakumeak dira, eta ez dute inolako prestazio edota soldatarik jasotzen (IparHegoa, 2022).

Emakume pentsiodunen egoera zaintza erregimen bidegabearen isla da. Pentsiodunen artean ere, emakumeen egoera gizonena baino askoz kaskarragoa da. Indarrean dagoen sistemak erreproduzitu egiten du pentsio arrakala, eta ez du neurrik aurreikusten zor patriarkala kitatzeko, hau da, urteetan zehar egindako baina ordaindu gabeko zaintza lanak aitortzeko.

- LGSaren azpitik⁵ jasotzen duten pentsiodun guztien artean, %66,7 dira emakumeak.
- Pentsioa jasotzen duten emakumeetatik, %47,4k jasotzen dute 1.000 euro azpiko pentsioa; gizonen artean, aldiz, %22,3k.

Gure lurraldeetako zaintza erregimenean (Europako besteekin alderatuta), familiak pisu oso handia hartzen du, eta zaintza lanak esternalizatzeko joera oso handia dago. Gainera, zaintzari lotutako zerbitzu publikoak oso murriztak dira.

Etxeko langileak dira zaintzaile guztietatik esplotazio handiena sufritzen dutenak. Emakumeak dira %80, eta baztertutako kolektiboek egiten dituzte, gehienetan, lan horiek. %29,9 egoera administratibo irregularrean daude, eta %50ek ez dute babes ekonomiko nahikorik (Emagin, 2018)

⁴ Aztertzea da azken urteetan Nafarroako Gobernua kolorez aldatu arren, negozioa bukatzeko eta sistema publikoa zabaltzeko eta sendotzeko egindako ahaleginak oso urriak izan direla.

⁵ LGS: Langileen arteko Gutxieneko Soldata.

Trabajadoras No Domesticadas elkarteak adierazten duen legez, etxeko langileen artean, kanpoko erregimenean lan egiten dutenen artean emakume etorkinak zein bertakoak daude; aldiz, barneko erregimenean (egoiliar gisa) lan egiten dutenen %93 eta %99 artean dira emakume etorkinak.

Hain justu, etxeko langile egoiliarrena da egoerarik larriena. Lautik bat egoera irregularrean dago eta 24 orduko lana egiten du, aste osoan egunik libratu gabe. Eguneko etxeko langileen kasuan, askotan astean ia 70 orduko lanaldiak egiten dituzte eta gehien-gehienek hitzez adostutako akordioak baino ez dituzte.

Legeak ez du eguneko atsedenaldirik ezartzen, hau da, etxebizitzatik irteteko denbora librerik, baina asteko lanaldiaren legezko mugetatik ondorioztatzen da atsedeen hori hartzeko eskubidea dutela langileek (60 ordu, kanpoko etxeko langileen kasuan). Etxeko Langileen Elkarteak (ATH-ELE) 2022an emandako datuen arabera, kanpoko etxeko langileen %21,88k ez dute baime-nik egunean zehar etxebizitzatik ateratzeko. Gainera, %27,64k ez dute asteko atsedunik, eta %38,51k baino ez dituzte legez nahitaezkoak diren orduak.

Etxeko langileen artean dauden errealitate anitzez gain, bestelako zapalkuntza batzuk ematen dira kontratatzeko garaian. Emakume ijitoen kasuan, esplotazio kate global hau ez da aukera bat haientzat, jendartean dagoen antiziganismoaren ondorioz zuriak ez dutelako emakume ijito bat etxean onartzen.

Bai EAEn zein Nafarroan, lan jardunari begira, jatorriak ere eragina du: etorkinek, oro har, lanaldi osoak lan izaten dituzte (35,56 ordu asteko); bertako jatorria dutenak, aldiz, lanaldi erdian aritzen dira (19,53 ordu asteko). Asko eta asko dira etxe batean baino gehiagotan lan egiten dutenak, enplegu asko dituztenak, eta horrek ez du laguntzen sektorearen profesionalizazioan.

FEMINISMOTIK ERAIKI NAHI DUGUNA

Zaintza, eraldaketarako tresna

Zaintzarako eskubide kolektiboaren aldeko apustua egin nahi dugu; hau da, pertsona guztiek, bizi osoan zehar, askatasunez eta konpromisoaz, zaintza eskaintzeko eta jasotzeko duten eskubidearen alde egin nahi dugu.

Zaintza lanen egungo antolamendu soziala eraldatu nahi dugu, eta horrek dakar bi planotan pentsatzea eta aldaketak eragitea:

-Premiei erantzutea, hau da, gaur egun prekarioenen eta kolapsatuta dauden egoerei aurre egitea.
-Epe luzera begiratzea eta bizitza erdigunean jarriko duen sistema sozial bat imajinatzea eta definitzea, sistema kapitalista, arrazista eta heteropatriarkala gaindituko dituen.

Eraldaketa erradikala izango da, zaintza gisa ulertzen duguna eta gizartean ematen diogun lekua ere aldatuko dituen. Funtsezkoa izango da gure subjektibotasunean aldaketa sakonak sustatzea, pedagogia feminista batetik, genero sozializazioa eta lanaren banaketa sexuala eta arrazista desegingo dituen, zaintzekiko konpromisoak eta erantzukizunak ekarriko dituen, premia eta eskubide kolektibo gisa hartuta, bizitzaren hasieratik amaierara arte.

Zaintza sistema publiko-komunitario baterantz:

Zaintza eredia aldatzeko premia hiru elementutan antzeman daiteke: zaintza lanen aitortzarik eta banatzerik eza, zaintzaileen lan baldintza kaxkarrak eta hortik eratorritako arretaren kalitate txarra.

Zaintza lanak ez dira emakumeen kontu bat, ezta familian konpondu beharreko zerbait ere; beraz, zaintzea ezin da emakumeen obligazio izan. Zaintza lanak kolektibizatu egin behar dira, eta, oro har, zaintzaren inguruko ikuspegia eraldatu behar da. Pentsiodunek eta bizitza independentearen aldeko mugimenduak adierazten duten bidetik, zainduak diren pertsonen autonomia, premiak eta eskubideak ere hartu behar dira kontuan; hausnartu behar dugu nola izan nahi dugun zainduak. Horretaz gain, osasungintzan lanean dabiltzan hainbat plataformek adierazten duten legez, marrastu nahi dugun sistema hau erabat lotua egon behar da osasun sistema publiko eta kalitatezkoa baten bermearekin. Lehen arretak duen potentzialidadeak (komunitatearekin duen lotura, hain zuzen ere) erdigunea izan behar du aurrerago imaginatzen dugun sistema horretan.

Ildo horretan, premiazkoa da zaintza lanak demokratizatzea: gure ustez, publiko izateak zaintzarako eskubidea bermatu behar du (eskubide sozial gisa ulertuta), hau da, sistema publikoak eskaintzen dituen zerbitzuak guztion eskura egon behar dira. Publikoak unibertsala eta bidezkoa izan behar du. Arlo publikotik finantzaketa eta kalitatea bermatu behar dira, eta profesionalizatu-tako zaintza lanak baldintza duinetan egiten direla ziurtatu behar da. Gainera, merkantilizatu gabeko publikoa izan behar du.

Komunitateaz aritzea bizitza komunaren logikan eraikitzearen aldeko apustua egitea da, zaintza eskubide eta erantzukizun kolektibo gisa ulertzea. Baina komunitateak ez du bete behar administrazioek estali gabe uzten duten hori. Komunitatea tokian toki sustraitzen da, eta udalgintzaren bitartez publikoarekin elkarlotu daiteke. Era berean, sektore publikoan zuzenean parte hartzeko mekanismoak sustatu behar dira.

Eztabaida aberasten jarraitzeko:

Denon Bizitzak Erdigunean dinamikaren barruan, nahi dugun **zaintza sistema publiko-komunitarioan pentsatzen hasi gara, lau arlotan:** autonomia sustatzea eta mendekotasun egoerei arreta egitea (zahartzea eta aniztasun funtzionala); haurtzarora; zaintza bizitza osoan zehar; eta zaintza lurrarekin eta lurraldearekin lotuta. Halere, oraindik hausnarketa bide luzea geratzen zaigu, eta prozesuan hainbat eragileren ekarpenak jasotzen ari gara, eztabaida aberaste aldera.

Komunitateaz ari garenean, elkar babeserako sareak indartzeaz ari gara, bizilagunen arteko laguntza sustatuko dutenak. Baina argi dugu komunitateetan ere badaudela botere harremanak, desorekak eta gatazkak, eta horiek bideratzeko mekanismoak behar ditugula. Hortaz, pentsatu behar dugu nola kudeatuko ditugun gatazka horiek komunitatean, nola garatu justizia komunitarioa eta feminista, eta zer rol izango duten gure komunitatean zigorrak, poliziak, espetxeak, eta abar.

Gainera, **hizkuntzaren aferari ere heldu nahi diogu,** mendekotasun egoeran daudenen zaintzan eta harreman afektiboetan oso garrantzitsua baita zein hizkuntzatan komunikatzen garen. Euskararen kasuan, mugimendu feministatik ere ikasteko doakotasuna aldarrikatu izan dugu, eta guztiok euskaraz bizitzeko bide eta tresna komunitarioak ere pentsatu eta garatu behar ditugu orain; besteak beste, norbere hizkuntzan zaindua izatea bideratzeko eta sektoreko langileei euskararako irisbide egokia emateko.

Aurreko hori guztia abiapuntu hartuta, orrialde hauetan jaso ditugu momentuz bildu ditugun aldarrikapenak. Batetik, egungo erregimen bidegabearen aurrean, eraldaketarako aldarrikapenak; eta bestetik, zaintzaren ulerkeria feminista batetik behar dugun antolatzeke sistema lortzeko bidean dauzkagun aldarrikapenak:

Epe laburrera markatzen ditugun lehentasunak:

- Zaintza duinen unibertsaltasuna eskubide gisa aitortzea eta bermatzea.
- Zaintza sistema publikoa indartzea eta garatzea.
- Zaintza zerbitzuen pribatizazioa amaitzea.
- Etxez etxeko laguntza zerbitzua indartzea eta garatzea.
- Atzerriartasun legea bertan behera uztea, eta bitartean, zaintza langile guztiak erregularizatzea.
- Erroldatzeko eskubidea guztiontzat eskuragarri izatea.
- Etxeko langile egoiliarren erregimena desagerraraztea.
- Etxeko langileak lan-erregimen orokorrean sartzea:
Lanaren Nazioarteko Erakundearen 189. hitzarmena bere osotasunean berrestea.
- Etxeko langileei gutxieneko soldatatik gorako lansaria ezartzea.
- Zaintza sektoreko langileen lan baldintzak hobetzea.
- Zaintzaileei laguntzeko sareak sortzea.
- Lanaldia murriztea soldata txikitu gabe: zaintzeko denborak bermatzea.
- Gizonak interpelatzea, ez zaintzearen pribilegioari uko egin diezaioten eta zaintza lanetan ardura har dezaten.
- Familia nuklearretik at, zaintzeko baimenak zabaltzea eta handitzea: loturagramak.
- Zaintza lanak transbersalki lantzea: hezkuntzan, osasungintzan eta lan eremuan, besteak beste.
- Denontzako pentsio duinak ezartzea: 1080 eurokoak gutxienez.
- Agroekologia babestea eta sustatzea.
- Etxebizitza eskubidea bermatzea: merkatuan esku hartzea.

Epe luzera markatzen ditugun lehentasunak:

- Zaintza sistema publiko-komunitarioa garatzea: aldaketa kultural handi bat eskatzen du eta transbersalki momentu oro landu behar da (zaintzaren kulturaren kontzeptua jorratu eta zaintzen politizazioa zein kontzientzia bultzatu, familia heteronuklearra suntsitu, gizonei ardura exijitu, hezkidetzak sustatu eta zaintzan oinarritutako eredu pedagogikoa garatu).
- Lanaren banaketa sexual eta arrazista amaitzea.
- Herri antolaketa feminista bat garatzea: espazioen diseinua, denboraren erabilera eta hirigintza -etxebizitza komunitarioak- eraldatu, elikadura burujabetza bultzatu, eta horren bidez hirien eta landa eremuaren arteko harremanak eraldatu.
- Arrazakeriaren eta biolentzia instituzionalaren aurka borrokatzea.
- Herri boterea eta gobernantza eredu berriak eraikitzea.

Sinatzaileak:

Euskal Herriko Mugimendu Feminista*, Pentsionisten mugimendua, Euskal Herriko Eskubide Sozialen Karta, Zaintza babesten elkarteak, Zaintza Araba Elkarteak, Emakumeak Gerraren Aurka, Salhaketa, Ongi etorri errefuxiatuak, Lehen Arreta Arnasberritzen, Ernai, Sare Zabalganako familien elkarteak (AMPAk), Euskalgintzaren Kontseilua, Ikama, Joxemi Zumalabe, Kapitalari Planto, Komite Internazionalistak, Gure Esku, Mugarik Gabe, Fekoor, Euskal Herria Kolonbia, AEK, SOS Arrazakeria, Bizi Bisexualitatea, Emagin, ELA, LAB, STEILAS, ESK, ETXALDE, CGT, EHNE, CCOO...

*Euskal Herriko Mugimendu Feminista bezala, hainbat kolektibo eta herrietako asanblada barnebiltzen dira.

